

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมন্ত্রী ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑ - ๒๓/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๔/๒๕๔๕

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๔/๒๕๕๐

วันที่ ๒๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๗๒ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นพิจารณาเบื้องต้น

ในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคำร้องได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามคำร้องที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้หรือไม่ เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีหลักการเช่นเดียวกับบทบัญญัติมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๑๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้

ประเด็นที่หนึ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖
มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๔
และมาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ บททั่วไป โดยมาตรา ๒ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับระบอบ
การปกครองของประเทศไทย ว่าเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาตรา ๔
เป็นบทบัญญัติที่รับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ และความเสมอภาค
ของบุคคล และมาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติที่รับรองสถานะความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ
ที่อยู่ในลำดับเหนือกว่ากฎหมายอื่นทั้งปวง หากบทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗
มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา ๒๖
เป็นบทบัญญัติการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและ
เสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ
ชนชาวไทย ไม่ว่ารัฐธรรมนูญนี้จะรับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และ
หน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง
มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในการใช้สิทธิทางศาลหรือยกเป็นข้อต่อสู้ในศาลได้
กรณีถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ รวมทั้งมีสิทธิได้รับ
การส่งเสริม สนับสนุน และการช่วยเหลือต่าง ๆ ในการใช้สิทธิเพื่อปกป้องสิทธิและเสรีภาพมิให้มี
การล่วงละเมิด และมาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติรับรองความเสมอภาคที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและ
เสรีภาพขั้นพื้นฐานของชนชาวไทย ซึ่งมีหลักการว่าบุคคลย่อมเสมอกันตามกฎหมายอย่างเท่าเทียม
ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นชายหรือหญิงต่างเท่าเทียมกันทั้งสิ้น และการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
แก่บุคคลนั้นกระทำได้

ที่จำเลยโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ
วรรคหนึ่งและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๗ นั้น ในเรื่องนี้

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๗ ไว้แล้วว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นบททั่วไปที่บัญญัติว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หากขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นจะใช้บังคับมิได้ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง โดยเฉพาะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ เป็นหลักการทั่วไปที่หน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ของรัฐ จะต้องถือปฏิบัติ ดังนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๗ จึงมิใช่บทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคล จะอ้างว่า มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่วินิจฉัยตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าว

กรณีตามคำร้องจำเลย ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เพราะบทบัญญัติแห่งมาตราดังกล่าว ออกมาเพื่อให้การบังคับคดีเป็นไปโดยรวดเร็วเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา (ประชาชนหมูน้อย) ฯลฯ เท่านั้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเปิดโอกาสให้จำเลยมีสิทธิคัดค้านราคาในการขายทอดตลาดได้เพียงครั้งเดียวนั้น เห็นว่ามาตรา ๓๐๕ ทวิ ที่เจ้าพนักงานบังคับคดีใช้บังคับแก่คดี ไม่มีข้อความส่วนใดบัญญัติถึงการให้สิทธิคัดค้านราคาได้เพียงครั้งเดียวดังที่จำเลยกล่าวอ้างในคำร้อง หากแต่บทบัญญัติของกฎหมายนี้ ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานบังคับคดีให้มีประสิทธิภาพ ให้มีความคล่องตัว เพื่อให้การขายทอดตลาดเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย กฎหมายดังกล่าวจึงกำหนดว่า เมื่อปรากฏว่ามีผู้คัดค้านว่าราคาที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะเคาะไม่ขายมีจำนวนต่ำเกินสมควร ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเลื่อนการขายทอดตลาดทรัพย์สินไป เพื่อให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่คัดค้านหรือไม่ก็ตาม หาผู้ซื้อที่จะเสนอซื้อในราคาที่บุคคลดังกล่าวต้องการมาเสนอซื้อในการขายทอดตลาดทรัพย์สินครั้งต่อไป ฯลฯ เห็นได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับการขายทอดตลาดมีโอกาสดูแลรักษาสิทธิของตนในการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามรายการที่ประกาศขายถึงสองครั้ง โดยเฉพาะการขายครั้งแรกให้มีสิทธิคัดค้านราคาที่จะเคาะไม่ขายว่ามีราคาต่ำเกินสมควร ซึ่งเจ้าพนักงานบังคับคดีต้องเลื่อนการขายออกไปเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องมีโอกาสดูแลรักษาสิทธิของตนได้ ด้วยการหาผู้ซื้อที่จะเสนอราคาที่ต้องการในการขายทอดตลาดที่เลื่อน

ไปอีกครึ่งหนึ่ง รวมแล้วเป็นกรณีที่มีโอกาสดูแลรักษาสิทธิของตนได้ถึงสองครั้ง เป็นบทบัญญัติที่เหมาะสม และพอสมควรแก่การใช้สิทธิตามกฎหมายแล้ว

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ เป็นบทกฎหมายที่ใช้บังคับกับการบังคับคดีขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นการทั่วไปกับเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา และบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี อย่างเท่าเทียมกันและให้ความคุ้มครองสิทธิอย่างเสมอภาค ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของจำเลยยังคงมีอยู่ ไม่ได้ถูกระทบกระเทือนจากการใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมาย ตลอดจนการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐแต่อย่างใด ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๐

ประเด็นที่สอง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕ หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่จัดโครงสร้างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามลำดับชั้นศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา มิใช่เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่คู่ความที่จะต้องดำเนินคดีในศาลยุติธรรมให้ครบทั้งสามชั้น เพราะการใช้สิทธิของคู่ความในการดำเนินคดีในศาลจะมีมากน้อยเพียงใดต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย และกฎหมายอาจบัญญัติให้ศาลแต่ละศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเป็นกรณีพิเศษ และหรือให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นที่ยุติในศาลนั้นหรือในศาลชั้นใดของศาลยุติธรรมก็ได้ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่และวรรคห้า เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีความของศาลฎีกา ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นตามคำร้อง

จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคสอง ได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้มีการฟ้องเพิกถอนการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ราคาต่ำเกินสมควร ตามมาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่ง อันเกิดจากการคบคิดฉ้อฉลในระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในการเข้าสู่ราคา หรือความไม่สุจริต หรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าพนักงานบังคับคดีในการปฏิบัติหน้าที่ และเมื่อศาลได้สวนแล้ว

ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องหรือแก้ไขหรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการอย่างใดตามที่เห็นสมควรก็ได้ โดยให้เสร็จภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันได้รับคำร้อง และมาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคสี่ บัญญัติ ให้คำสั่งศาลตามวรรคสองเป็นที่สุดนั้น เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๓๐๕ ทวิ ได้ให้สิทธิแก่เจ้าหน้าที่ตาม คำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี ปกป้องทรัพย์สิน ในการขายทอดตลาดที่ดินมีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมตามสมควรแก่กรณีแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๑๕

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ